

HOOFDSTUK XVIII

DADEN DIE PSYCHOSOCIALE RISICO'S INHOUDEN, MET INBEGRIJ VAN STRESS, GEWELD, PESTERIJEN EN ONGEWENST SEKSUEEL GEDRAG OP HET WERK

Artikel 971 - Principe

Daden die psychosociale risico's inhouden, met inbegrip van stress, geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk of in het aanwervingsbureau, worden niet geduld.

Artikel 972 - Begrippen

Psychosociale risico's op het werk: de kans dat één of meer havenarbeiders psychische schade ondervinden die al dan niet kan gepaard gaan met lichamelijke schade, ten gevolge van een blootstelling aan de elementen van de arbeidsorganisatie, de arbeidsinhoud, de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en de interpersoonlijke relaties op het werk, waarop de werkgever een impact heeft en die objectief een gevaar inhouden.

Geweld op het werk: elke feitelijkheid waarbij een persoon psychisch of fysiek wordt lastiggevallen, bedreigd of aangevallen bij de uitvoering van het werk.

Pesterijen op het werk: elk onrechtmatig en terugkerend gedrag, buiten of binnen de onderneming, dat zich inzonderheid kan uiten in gedragingen, woorden, bedreigingen, handelingen, gebaren en eenzijdige geschriften en dat tot doel of gevolg heeft dat de persoonlijkheid, de waardigheid of de fysieke of psychische integriteit van een persoon bij de uitvoering van het werk wordt aangetast, dat zijn betrekking in gevaar wordt gebracht of dat een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.

Ongewenst seksueel gedrag op het werk: elke vorm van verbaal, niet-verbaal of lichamenlijk gedrag van seksuele aard waarvan degene die er zich schuldig aan maakt, weet of zou moeten weten dat het afbreuk doet aan de waardigheid van vrouwen en mannen op het werk.

Artikel 973 - Aanduiding preventieadviseur psychosociale aspecten

■ De coördinaten van de preventieadviseur psychosociale aspecten (hierna "psychosociale preventieadviseur" genoemd) zijn:

mevrouw Caroline Lanckriet
Brouwersvliet 33
2000 Antwerpen
Tel. 03-205 69 86 – e-mail: psychosociaal@mediwet.be ■

■ Artikel 974 - Klachtenprocedure

De havenarbeider die meent psychische schade te ondervinden, al dan niet gepaard met lichamelijke schade ten gevolge van psychosociale risico's op het werk, waaronder geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk, kan in eerste instantie binnen 1 maand na de feiten de werkgever of zijn hiërarchisch meerdere aanspreken.

Heeft deze tussenkomst niet tot het gewenste resultaat geleid of wenst de havenarbeider geen beroep te doen op de werkgever of zijn hiërarchisch meerdere, dan kan hij gebruik maken van een specifieke interne procedure. In dat geval wendt de havenarbeider zich tot de psychosociale preventieadviseur.

De psychosociale preventieadviseur hoort de havenarbeider binnen de 10 kalenderdagen en geeft de eerste informatie over de verschillende interventiemogelijkheden. De havenarbeider kiest het type interventie waarvan hij gebruik wenst te maken:

- een informele psychosociale interventie;
- een formele psychosociale interventie

I. Verzoek tot informele psychosociale interventie

De havenarbeider kan streven naar een informele oplossing door een interventie te vragen van de psychosociale preventieadviseur. Deze interventie kan bestaan uit:

- gesprekken die het onthaal, het actief luisteren en/of een advies omvatten;
- een interventie bij een andere persoon in de onderneming of organisatie, in eerste instantie bij een lid van de hiërarchische lijn;
- het opstarten van een verzoeningsprocedure indien de betrokken personen hiermee instemmen.

II. Verzoek tot formele psychosociale interventie

Wanneer de informele psychosociale interventie niet tot een oplossing heeft geleid of wanneer de havenarbeider ervoor kiest geen gebruik te maken van de informele interventie, kan hij bij de psychosociale preventieadviseur een verzoek tot formele psychosociale interventie indienen.

A. Fase van de indiening van het verzoek tot formele psychosociale interventie en de aanvaarding of weigering

Zodra de havenarbeider zijn wil geuit heeft aan de psychosociale preventieadviseur om een verzoek tot formele psychosociale interventie in te dienen, dient hij binnen de tien dagen een individueel gesprek te krijgen met de psychosociale preventieadviseur. De havenarbeider ontvangt na afloop een kopie van de bevestiging dat het gesprek heeft plaatsgevonden.

1. Indiening van verzoek tot formele psychosociale interventie

Ten vroegste tijdens het persoonlijk onderhoud met de psychosociale preventieadviseur kan de havenarbeider het verzoek tot formele psychosociale interventie indienen. De inhoud van het verzoek en de wijze waarop de havenarbeider dit verzoek bezorgt aan de psychosociale preventieadviseur of aan de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk waarvoor de psychosociale preventieadviseur zijn opdrachten vervult, verschilt enigszins naargelang de aard van de feiten die aanleiding hebben gegeven tot het indienen van het verzoek tot een formele interventie al dan niet betrekking hebben op feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk.

Vormelijk dient de brief waarmee de havenarbeider verzoekt tot formele interventie de datum en zijn handtekening te bevatten. Inhoudelijk neemt de havenarbeider in de brief een beschrijving op van de problematische arbeidssituatie en verzoekt hij de werkgever passende maatregelen te treffen.

Wanneer het verzoek tot formele psychosociale interventie betrekking heeft op feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk neemt de havenarbeider verder volgende gegevens op in zijn verzoek:

- een nauwkeurige beschrijving van de feiten;
- het ogenblik en de plaats waarop elk van de feiten zich hebben voorgedaan;
- de identiteit van de aangeklaagde;
- het verzoek aan de werkgever om geschikte maatregelen te nemen om een einde te maken aan de feiten.

De havenarbeider bezorgt de brief per aangetekende zending of door persoonlijke overhandiging aan de psychosociale preventieadviseur of externe dienst voor preventie en bescherming op het werk. Hebben de vermeende feiten die voor de havenarbeider aanleiding zijn geweest om een verzoek in te dienen tot formele psychosociale interventie geen betrekking op feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk dan kan de havenarbeider er ook voor kiezen de brief per gewone post te versturen. Ontvangt de psychosociale preventieadviseur of preventiedienst de brief door overhandiging of per gewone post, dan bezorgt hij de havenarbeider een ondertekende kopie van het verzoek tot formele interventie als ontvangstbewijs.

2. Aanvaarding of weigering van het verzoek tot formele psychosociale interventie

Binnen een termijn van tien dagen na ontvangst van het verzoek tot formele psychosociale interventie aanvaardt of weigert de psychosociale preventieadviseur of de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk het verzoek van de havenarbeider tot formele psychosociale interventie.

De psychosociale preventieadviseur of de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk weigert het verzoek wanneer de situatie zoals de havenarbeider ze in het verzoek omschrijft kennelijk geen psychosociale risico's op het werk inhoudt.

Binnen dezelfde termijn stelt de psychosociale preventieadviseur of externe dienst voor preventie en bescherming op het werk de havenarbeider in kennis van zijn beslissing het verzoek te aanvaarden of te weigeren.

Indien er na de tiende dag geen kennisgeving is van aanvaarding of weigering van het verzoek tot formele psychosociale interventie mag de havenarbeider zijn verzoek als aanvaard beschouwen.

B. Fase van onderzoek, advies en maatregelen inzake het verzoek tot formele psychosociale interventie

Zodra de psychosociale preventieadviseur of de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk het verzoek tot formele interventie aanvaard heeft, beoordeelt hij of het verzoek betrekking heeft op individuele risico's, dan wel dat de risico's impact hebben op meerdere havenarbeiders. De procedure verschilt naargelang het individueel dan wel het hoofdzakelijk collectief karakter van het verzoek.

1. Onderzoek, advies en maatregelen inzake verzoek tot psychosociale interventie met hoofdzakelijk individueel karakter

1.1. Onderzoek van het verzoek tot formele psychosociale interventie met individueel karakter

1.1.1. Onderzoek van het verzoek tot formele psychosociale interventie met betrekking tot feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Vanaf het ogenblik dat het verzoek tot formele interventie wegens vermeende feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk aanvaard is, geniet de havenarbeider een bijzondere rechtsbescherming.

De psychosociale preventieadviseur informeert de werkgever en/of de administratieve commissie over de identiteit van de verzoeker en over het feit dat hij bescherming geniet.

Daarnaast deelt de psychosociale preventieadviseur ook zo snel mogelijk de ten laste gelegde feiten mee aan de aangeklaagde.

De psychosociale preventieadviseur onderzoekt het verzoek. Indien dit gepaard gaat met getuigenverklaringen brengt hij de werkgever en/of de administratieve commissie op de hoogte van de identiteit van deze personen en de bijzondere rechtsbescherming die zij genieten.

Indien de ernst van de feiten het vereist, stelt de psychosociale preventieadviseur bewarende maatregelen voor aan de werkgever en/of de administratieve commissie.

1.1.2. Onderzoek van het verzoek tot formele psychosociale interventie met individueel karakter met uitzondering van feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

De psychosociale preventieadviseur brengt de werkgever en/of de administratieve commissie schriftelijk op de hoogte van de identiteit van de verzoeker en van het individueel karakter van het verzoek. Hij onderzoekt de specifieke arbeidssituatie, zo nodig aan de hand van informatie van andere personen.

1.2. Advies inzake verzoek tot formele psychosociale interventie met individueel karakter voor alle psychosociale risico's

Binnen de drie maanden vanaf de aanvaarding van het verzoek, onder bepaalde voorwaarden binnen de zes maanden, deelt de psychosociale preventieadviseur zijn advies mee aan de werkgever en/of de administratieve commissie conform de bepalingen van art. 26 t.e.m. 29 van het koninklijk besluit van 10 april 2014. Desgevallend brengt hij het advies ook over aan andere instanties. De psychosociale preventieadviseur brengt de verzoeker schriftelijk op de hoogte van deze kennisgeving aan de werkgever en/of de administratieve commissie en eventuele andere instanties alsook van de voorstellen van preventiemaatregelen en de verantwoording ervan.

1.3. Maatregelen ingevolge het verzoek tot formele psychosociale interventie met individueel karakter voor alle psychosociale risico's

1.3.1. De werkgever en/of de administratieve commissie treft maatregelen ingevolge advies van de psychosociale preventieadviseur tot bewarende maatregelen

De werkgever en/of de administratieve commissie die een advies tot bewarende maatregelen ontvangt van de psychosociale preventieadviseur deelt het gevolg dat hij hieraan zal verlenen schriftelijk en gemotiveerd mee aan de psychosociale preventieadviseur.

1.3.2. De werkgever en/of de administratieve commissie treft maatregelen ingevolge advies van de psychosociale preventieadviseur tot maatregelen zonder bewarend karakter

Wanneer de werkgever en/of de administratieve commissie naar aanleiding van het ontvangen advies overweegt om individuele maatregelen te treffen ten aanzien van een havenarbeider, dient hij deze havenarbeider hiervan binnen de maand schriftelijk op de hoogte te brengen. Zodra deze maatregelen een wijziging inhouden van de arbeidsvoorwaarden van de havenarbeider, ontvangt de betrokken havenarbeider een afschrift van het advies dat de werkgever en/of de administratieve commissie van de psychosociale preventieadviseur mocht ontvangen en heeft hij een individueel gesprek met de werkgever en/of de administratieve commissie. De havenarbeider kan zich gedurende dit gesprek laten bijstaan door een persoon naar zijn keuze.

Binnen de twee maanden na ontvangst van het advies ontvangen de verzoeker en andere rechtstreeks betrokken personen, de psychosociale preventieadviseur en eventueel de preventieadviseur van de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk waarvoor de psychosociale preventieadviseur zijn opdrachten vervult een schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de werkgever en/of de administratieve commissie over de gevolgen die hij aan het formele psychosociale verzoek geeft.

1.3.3. De werkgever en/of de administratieve commissie treft geen maatregelen

Indien de werkgever en/of de administratieve commissie geen gevolg heeft verleend aan het verzoek van de psychosociale preventieadviseur om bewarende maatregelen te treffen, schakelt de psychosociale preventieadviseur de ambtenaar van het Toezicht op het Welzijn op het Werk in. Eveneens wordt een beroep gedaan op deze ambtenaar wanneer de werkgever en/of de administratieve commissie na ontvangst van het advies van de psychosociale preventieadviseur geen maatregelen heeft getroffen en de psychosociale preventieadviseur vaststelt dat de havenarbeider ernstig en onmiddellijk gevaar loopt of wanneer de aangeklaagde de werkgever en/of de administratieve commissie zelf is of deel uitmaakt van het leidinggevend personeel.

2. Onderzoek, advies en maatregelen inzake verzoek tot psychosociale interventie met hoofdzakelijk collectief karakter

2.1. Onderzoek van het verzoek tot formele psychosociale interventie met hoofdzakelijk collectief karakter

De psychosociale preventieadviseur brengt de havenarbeider en de werkgever en/of de administratieve commissie schriftelijk op de hoogte van het ingediend en aanvaard verzoek tot psychosociale interventie en van het hoofdzakelijk collectief karakter ervan. Aan de werkgever en/of de administratieve commissie wordt hierbij de identiteit van de verzoeker niet meegedeeld. Dezelfde kennisgeving vermeldt eveneens tegen wanneer de werkgever en/of de administratieve commissie een beslissing dient te nemen over de gevolgen die hij aan het verzoek geeft.

Binnen een termijn van drie maanden vanaf de kennisgeving aan de werkgever en/of de administratieve commissie onderzoekt de psychosociale preventieadviseur of hij beschermende maatregelen dient voor te stellen aan de werkgever en/of de administratieve commissie ter preventie van een ernstige aantasting van de gezondheid van de havenarbeider.

2.2. Advies inzake verzoek tot formele psychosociale interventie met hoofdzakelijk collectief karakter

In het geval beschermende maatregelen ter preventie van een ernstige aantasting van de gezondheid van de havenarbeider zich opdringen, stelt de psychosociale preventieadviseur maatregelen voor aan de werkgever en/of de administratieve commissie binnen de termijn van drie maanden vanaf de kennisgeving aan de werkgever en/of de administratieve commissie.

2.3. Maatregelen inzake het verzoek tot formele psychosociale interventie met hoofdzakelijk collectief karakter

2.3.1. De werkgever en/of de administratieve commissie treft maatregelen ingevolge een advies van de psychosociale preventieadviseur tot beschermende maatregelen

De werkgever en/of de administratieve commissie geeft zo snel mogelijk gevolg aan het advies van de psychosociale preventieadviseur tot beschermende maatregelen ter preventie van een ernstige aantasting van de gezondheid van de havenarbeider

De werkgever die met het oog op te treffen preventiemaatregelen een risicoanalyse uitvoert, doet dit met naleving van de bepalingen van artikel 6 van het Koninklijk Besluit van 10 april 2014.

2.3.2. De werkgever en/of de administratieve commissie treft maatregelen

De werkgever die met het oog op te treffen preventiemaatregelen ingevolge het formele verzoek tot psychosociale interventie een risicoanalyse uitvoert, doet dit met naleving van de bepalingen van artikel 6 van het Koninklijk Besluit van 10 april 2014.

De werkgever licht het Gemeenschappelijk Comité voor Preventie en Bescherming in over het verzoek tot psychosociale interventie met hoofdzakelijk collectief karakter en de naar aanleiding hiervan eventuele ingestelde risicoanalyse. Het comité adviseert de werkgever in de aanpak van het verzoek en in de gevolgverlening van de werkgever aan het verzoek. Binnen de drie maanden - of zes maanden indien de werkgever een risicoanalyse heeft ingesteld - deelt hij zijn gemotiveerde beslissing schriftelijk mee aan de psychosociale preventieadviseur en desgevallend aan het comité. Hij voert deze aangekondigde beslissing zo snel mogelijk uit.

2.3.3. De werkgever en/of de administratieve commissie treft geen maatregelen of treft deze niet tijdig of de verzoeker acht de maatregelen ontoereikend

Bij het niet of niet tijdig meedelen van preventiemaatregelen of bij beoordeling ervan door de verzoeker als 'niet aangepast aan zijn individuele situatie' en de werkgever bovendien geen risicoanalyse heeft ingesteld of de psychosociale preventieadviseur hierbij niet betrokken heeft, zal de psychosociale preventieadviseur een onderzoek opstarten volgens de bepalingen van artikel 25 tot 32 van het Koninklijk Besluit van 10 april 2014 over het formeel verzoek met een hoofdzakelijk individueel karakter zoals hoger beschreven. ■

■ Artikel 975 - Werknemer van buitenaf

Een werknemer van een onderneming of organisatie van buitenaf die meent het voorwerp te zijn van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk vanwege een werknemer in de onderneming of organisatie waar hij werkzaamheden uitvoert kan een beroep doen op de interne procedure van de werkgever bij wie de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Indien individuele preventiemaatregelen zich opdringen, legt de werkgever in wiens onderneming of organisatie de werknemer van buitenaf werkzaamheden uitvoert de nodige contacten met de werkgever van deze laatste opdat de maatregelen daadwerkelijk kunnen getroffen worden.

Werknemers die in contact komen met het publiek kunnen, indien zij menen dat zij het slachtoffer zijn van een daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk een verklaring afleggen bij de werkgever. De werkgever is ertoe gehouden systematisch de verklaring van de werknemer te noteren in een register over feiten van geweld op het werk. De werkgever waakt erover dat de verklaringen meegedeeld worden aan de bevoegde psychosociale preventieadviseur. ■

■ Artikel 976 - Externe procedure

De havenarbeider die meent psychische schade te ondervinden, al dan niet gepaard met lichamelijke schade ten gevolge van psychosociale risico's op het werk, waaronder geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk kan zich wenden tot de Inspectie van het Toezicht op het Welzijn op het Werk, het arbeidsauditoraat of de Arbeidsrechtbank. ■

■ Artikel 977 – Discrete omgang met klacht

Wanneer de werkgever en/of de administratieve commissie en/of de psychosociale preventieadviseur in kennis worden gesteld van de psychosociale risico's met inbegrip van daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk, verbinden zij zich ertoe absolute discretie in acht te nemen betreffende de persoon van het slachtoffer, de feiten en de omstandigheden waarin de feiten zich hebben voorgedaan, tenzij de wetgeving ter zake hen de mogelijkheid biedt om onder bepaalde voorwaarden de informatie kenbaar te maken. ■

■ Artikel 978 - Psychologische ondersteuning

De werkgever en/of de administratieve commissie waakt er over dat de havenarbeiders en de daarmee gelijkgestelde personen die het slachtoffer zijn van een daad van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk, een passende psychologische ondersteuning krijgen van gespecialiseerde diensten of instellingen.

De betrokken havenarbeider kan bij Mediwet vzw, externe dienst voor preventie en bescherming op het werk, kantoor Brouwersvliet 33, 2000 Antwerpen een passende psychologische ondersteuning krijgen. ■

■ Artikel 979 – Bestrafing

Diegene die zich schuldig heeft gemaakt aan geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk en degene die wederrechtelijk gebruik heeft gemaakt van de in art. 974 vermelde psychosociale interventie kan gestraft worden - na de nodige onderzoeksmaatregelen en nadat betrokkene is gehoord - met de straffen voorzien in de Codex. ■

(artikel 980 t/m 989: vrij voor aanvulling)

